

Dnro TRE:1038/06.02.00/2026

Pirkanmaan hyvinvointialue
kirjaamo@pirha.fi

Asiatunnus 28515/2025

Tampereen kaupungin lausunto

Pirkanmaan hyvinvointialue on pyytänyt lausuntoa oheisista suunnitelmista 31.3.2026 mennessä: Pirkanmaan alueellisesta hyvinvointisuunnitelma vuosille 2026–2029, Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma vuosille 2026–2029, Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma vuosille 2026–2029 ja Väkivallan ehkäisyn toimenpideohjelma vuosille 2026–2029.

Lausuntopyynnössä todetaan, että lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma sekä alueellinen neuvolasuunnitelma on päivitetty vuosille 2026–2029 ja että nämä lakisääteiset liiteasiakirjat etenevät Pirkan päätöksentekoon Lanupe2035-ohjelman yhteydessä. Lasten ja nuorten hyvinvointi- ja lastensuojelusuunnitelman ja neuvolasuunnitelman lausuntopyyntö saapui 23.3.2026 ja siitä annetaan erillinen lausunto. Lausuntoaika on 6.4.2026 mennessä, mikä on kunnan päätöksenteon näkökulmasta liian lyhyt. Pyydämme jatkossa kiinnittämään huomioita siihen, että kunnille jää riittävästi aikaa lausuntojen valmisteluun ja omaan toimielinkäsittelyyn.

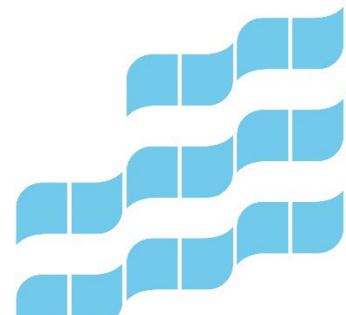
Yhteenveto

Tampereen kaupunki pitää Pirkanmaan hyvinvointialueen alueellisia suunnitelmia kokonaisuutena kattavina ja hyvinvointialueen ja kuntien yhteistä HYTE-työtä tukevin. Suunnitelmien vahvuuksia ovat turvallisuuden laaja-alainen tarkastelu, yhteistyörakenteiden tunnistaminen sekä tiedolla johtamisen ja HYTE-kertoimen huomioiminen. Kaupunki katsoo, että suunnitelmien toimeenpanon vaikuttavuutta voidaan vahvistaa selkeyttämällä tavoitteiden, toimenpiteiden ja mittareiden välistä kokonaisuutta. Lisäksi yhdyspintojen kytkentää kuntien omaan hyvinvointityöhön, työllisyys- ja kasvupalveluihin sekä arjen palvelurakenteisiin on tarpeen konkretisoida. Kaupunki korostaa myös riittävän lausuntoajan merkitystä kuntien päätöksenteon näkökulmasta.

Pirkanmaan alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2026–2029

Suunnitelman sisältö

Kaupunki pitää myönteisenä, että suunnitelmassa huomioidaan HYTE-kerroin ja siihen liittyvät indikaattorit, erityisesti tulosindikaattorit. Useiden indikaattorien osalta edistyminen edellyttää kuntien ja järjestöjen tiivistä yhteistyötä sekä toimenpiteiden yhteensovittamista.

Dnro TRE:1038/06.02.00/2026

Indikaattoreihin liittyvien toimien koordinointi kuntien kanssa on keskeistä, sillä niillä on vaikutuksia sekä asukkaiden hyvinvointiin että kuntien rahoitukseen. Yhteinen valmistelu, seuranta ja tulkinta tukevat vaikuttavuutta ja vahvistavat HYTE-työn strategista ohjausta Pirkanmaalla.

Vaikka kotoutuminen ei ole alueellisessa hyvinvointisuunnitelmassa erillinen teema, monien toimenpiteiden toteutuminen edellyttää käytännössä monikielistä, selkeää ja saavutettavaa viestintää sekä valmiuksia kohdata eri kulttuuritaustoista tulevia asiakkaita palveluissa. Tämä näkökulma on hyvä huomioida erityisesti yhteisessä viestinnässä, kohtaamispaikkatoiminnassa sekä turvallisuutta ja osallisuutta edistävissä toimenpiteissä.

Yhteinen toimeenpano

Kaupunki pitää myönteisenä, että suunnitelmassa korostuvat turvallisuusyhteistyö, yhteinen tilannekuva ja ennakoivat toimintamallit. Tampereen ja hyvinvointialueen turvallisuuskäsitteet ovat hyvin linjassa keskenään; turvallisuus ymmärretään laajasti ja poikkihallinnollisesti, korostaen ennaltaehkäisyä, arjen hyvinvointia, koettua turvallisuutta sekä yhteisöllisyyttä. Vaikuttavuus nähdään yhteisenä tavoitteena, joka edellyttää laajapohjaista yhteistyötä. Pirhassa turvallisuus on koottu osaksi alueellista hyvinvointisuunnitelmaa, kun taas Tampereella on erillinen turvallisuussuunnitelma ja arjen turvallisuuden tavoite kaupungin hyvinvointisuunnitelmassa. Kokonaisuutena tavoitteet ovat yhteneväiset, ja suunnitelmat muodostavat hyvän perustan yhteiselle turvallisuustyölle. Tampereen kaupunki katsoo, että työvoimaviranomaisen (Tampereen seudun työllisyysalue) osallistuminen hyvinvointialueen HYTE- ja turvallisuustyön yhteistyörakenteisiin on tärkeää erityisesti silloin, kun rakennetaan arjen turvallisuutta tukevia käytäntöjä ja vastataan työikäisen väestön hyvinvointiin, työkykyyn ja osallisuuteen liittyviin haasteisiin. Tämä tukee myös suunnitelman tavoitetta vahvistaa vakautta arjessa poikkihallinnollisen yhteistyön keinoin.

Alueellisen hyvinvointisuunnitelman vahvuutena on, että toimenpiteet tukevat vaikuttavaa yhdyspintatyötä ja HYTE-työn tiedolla johtamista. Jatkossa toimenpiteiden kytkeytymistä kuntien omaan hyvinvointityöhön, työllisyys- ja kasvupalveluihin sekä arjen palvelurakenteisiin olisi hyödyllistä tehdä entistä näkyvämmäksi. Tämä vahvistaisi suunnitelmien välistä johdonmukaisuutta ja tukisi yhteistä, vaikuttavaa HYTE-työtä Pirkanmaalla.

Tampereen kaupunki pitää tärkeänä, että tiedolla johtamisen keskeisenä tavoitteena on yhteisen tilannekuvan rakentaminen ja jaetun tietopohjan vahvistaminen. Yhteinen tilannekuva on Tampereen näkökulmasta keskeinen edellytys vaikuttavalle yhteistyölle kuntien, hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden välillä. Suunnitelmassa esiin nostettu HYTE-työn tiedolla johtaminen tukee tätä tavoitetta ja luo edellytyksiä suunnitelmalliselle ja ennakoivalle hyvinvoinnin edistämiseksi.

Tampereen kaupunki korostaa, että työllisyyden edistäminen on keskeinen osa asukkaiden hyvinvoinnin, osallisuuden ja työkyvyn vahvistamista. Pirkanmaan alueellisten hyvinvointisuunnitelmien vaikuttavuus työllisyyden edistämisen näkökulmasta vahvistuu erityisesti silloin, kun yhdyspintatyö Tampereen seudun

Dnro TRE:1038/06.02.00/2026

työllisyysalueen ja hyvinvointialueen välillä konkretisoituu selkeiksi rakenteiksi, vastuiksi ja yhteisiksi toimintamalleiksi. Yhteistyön systemaattinen kehittäminen tukee sekä ennaltaehkäisevää hyvinvointityötä että sujuvia palvelupolkuja työikäisille asukkaille. Tampereen kaupunki pitää tärkeänä, että Tampereen seudun työllisyysalue on aktiivisesti mukana alueellisten hyvinvointisuunnitelmien toimeenpanossa ja niitä tukevissa yhteistyörakenteissa.

Pirkanmaan alueellinen ehkäisevän päihdetyön suunnitelma 2026–2029

Suunnitelman sisältö

Ehkäisevän päihdetyön suunnitelman yhdyspintoihin liittyvät sisällöt ovat linjassa Tampereen kaupungin hyvinvointisuunnitelman ehkäisevän päihdetyön kokonaisuuksien kanssa. Suunnitelmat tarkastelevat ehkäisevää päihdetyötä eri näkökulmista, jotka täydentävät toisiaan: kaupungin suunnitelma painottuu ikäryhmittäiseen ja Pirkan suunnitelma organisaatio- ja toimenpidelähtöiseen tarkasteluun.

Ehkäisevän päihdetyön suunnitelman rakenteesta on paikoin vaikea hahmottaa ilmiötyöskentelyn tavoitteita ja niiden suhdetta muihin tavoitteisiin. Tavoitteiden, vähimmäistavoitteiden ja toimenpiteiden välistä erottelua selkeyttämällä suunnitelman kokonaisuus olisi helpommin jäsennettävissä. Taustoitus on laaja, ja keskeisten muutosten sekä seurantaindikaattoreiden kehityksen näkyvämpi esiin nostaminen tukisi suunnitelman luettavuutta.

Yhteinen toimeenpano

Yhteistä toimeenpanoa tukevat alueellinen ehkäisevän päihdetyön työryhmä sekä Pakka-toimintamalli (Paikallinen alkoholi-, tupakka- ja rahapelipolitiikka –toimintamalli).

Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma muodostaa tärkeän rakenteellisen perustan hyvinvointialueella ja sen yhdyspinnoilla tehtävälle ehkäisevälle työlle. Kaupungin Työllisyys- ja kasvupalvelujen näkökulmasta on olennaista, että Tampereen seudun työllisyysalue tunnustetaan suunnitelmassa keskeisenä yhdyspintatoimijana ja että ehkäisevän päihdetyön painopisteet ja toimenpiteet täsmentyvät myös tämän yhdyspinnan osalta.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää nuoriin, sijaishuollosta itsenäistyviin ja NEET-nuoriin (Not in Employment, Education or Training) sekä pitkäaikaistyöttömiin ja heikossa taloudellisessa asemassa oleviin henkilöihin. Päihdepalvelujen ja aikuis-sosiaalityön muodostama yhtenäinen palvelukokonaisuus tukee moniongelmaisten työnhakijoiden työ- ja toimintakyvyn arviointia sekä työllistymisen edellytyksiä.

Pirkanmaan alueellinen ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma 2026–2029

Suunnitelman sisältö

Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman tavoitteet huomioivat aiempaa paremmin hyvinvoinnin eri ulottuvuudet, kuten kulttuurihyvinvoinnin ja turvallisuuden. Tavoitteet ja toimenpiteet ovat selkeitä ja konkreettisia, ja Pirkanmaan hyvinvointialueen vastuut on esitetty selkeästi. Suunnitelman tavoitteet painottuvat organisaatiolähtöiseen tarkasteluun, mikä heijastuu mittaristoon, jossa korostuu toiminnan kuvaaminen ja tekemisen seuranta vaikuttavuuden arvioinnin sijaan.

Dnro TRE:1038/06.02.00/2026

Suunnitelmasta puuttuu vaikuttavuuden tasoinen tarkastelu, joka tukisi kokonaisuuden arviointia ja kehittämistä. Tampereen kaupunki esittää, että mittariston kehittämisessä hyödynnetään nykyistä laajemmin esimerkiksi Terve Suomi -tutkimuksen tuottamaa tietoa, mikä tukisi hyvinvoinnin muutosten ja toimenpiteiden vaikuttavuuden systemaattisempaa arviointia.

Suunnitelman taustamateriaali on laaja ja suuri osa on yleistä teoreettista tietoa, jonka tarpeellisuutta voisi arvioida uudelleen. Suunnitelman kohderyhmäksi mainitaan yli 65-vuotiaat pirkanmaalaiset. Työurien pidentyessä ja eläkeiän muuttuessa on tärkeää huomioida tässä ikäryhmässä myös suunnitelman merkityksellisyys erityisesti ikääntyvien työnhakijoiden ja osatyökykyisten henkilöiden osalta. Ennaltaehkäisyyn, neuvontaan ja osallisuuden vahvistamiseen painottuvat toimenpiteet tukevat paitsi hyvinvointia myös työssä pysymistä ja työhön palaamista.

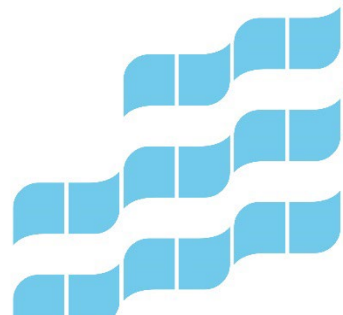
Yhteinen toimeenpano

Yhteisen toimeenpanon osalta ikääntyneiden suunnitelma tunnistaa hyvin kuntien ja hyvinvointialueen välisen yhteistyön merkityksen. Yhteistyö kuntien ja järjestöjen kanssa läpileikkaa suunnitelman painopisteitä, ja vuonna 2026 perustettava IkiHyte-verkosto tarjoaa rakenteen suunnitelman toimeenpanon koordinointiin. Verkosto kokoaa yhteen hyvinvointialueen, kunnat, järjestöt, kolmannen sektorin ja yritykset. Tampereella tätä yhteistyötä toteutetaan aluetoimijaverkoston kautta, ja yhteistyötä sekä siihen liittyviä rakenteita vahvistetaan ja uusia toimintamalleja kehitetään erityisesti Toimintakykyä ja osallisuutta ikäihmisille etsivällä kulttuurisella vanhustyöllä -hankkeessa (TOSIKUVA).

Suunnitelmassa todetaan, että kuntien ja hyvinvointialueen lakisääteiset suunnitelmat muodostavat kokonaisuuden, jossa ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelmat täydentävät toisiaan ja ovat osa yhteistä HYTE-työtä. Tavoitteiden, mittareiden, hyvinvointitiedon ja vaikutusten seuranta nähdään yhteisenä tehtävänä. Tampereen kaupungin ja Pirkanmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelmat ovat suurten linjojen ja painopisteiden osalta yhteneväiset, mutta lähestymistavassa on eroja: Tampereen kaupungin suunnitelma painottuu ihmislähtöisyyteen, kun taas Pirhan suunnitelma on luonteeltaan organisaatiolähtöisempi. Tämä heijastuu myös tavoitteiden ja mittareiden erilaisuuteen ja tuo esiin tarpeen yhteisen seurannan ja vaikuttavuuden arvioinnin jatkokehittämiseksi.

Ikääntyvien työllistymisen tukeminen on osa sosiaalisesti ja eettisesti kestävästä työllisyyden edistämisestä. Lähitorit ja muut matalan kynnyksen rakenteet tarjoavat luontevan yhdyspinnan työllisyyteen, työkykyyn ja osaamiseen liittyvälle ohjaukselle.

Toimeenpanon selkeyden näkökulmasta suunnitelmassa on joitakin rakenteellisia epäjohtamukaisuuksia. Esimerkiksi osiossa "Asiakaspalautteen kerääminen ja osallisuus" on määritelty oma tavoitteensa, mutta sitä ei ole sisällytetty tavoitteet kokoavaan taulukkoon, mikä heikentää kokonaisuuden johtamukaisuutta ja seurattavuutta.

Muut huomiot

Suunnitelmassa todettu lause "Kaikille ikäihmisten palveluiden piirissä oleville tehdään säännöllisesti RAI-toimintakykyarviointi" on tulkinnanvarainen. Mikäli ikäihmisten palvelut ymmärretään käsitemäärittelyn mukaisesti laajasti, kaikki palvelujen piirissä olevat henkilöt eivät tosiasiallisesti kuulu RAI-arvioinnin piiriin. Kirjausta olisi perusteltua täsmentää siten, että se kohdistuu iäkkäiden palveluihin, joissa RAI-arviointi on käytössä, eikä kaikkeen ikäihmisille suunnattuun palvelukokonaisuuteen.

Pirkanmaan alueellinen väkivallan ehkäisyn toimenpideohjelma 2026–2029**Suunnitelman sisältö**

Pirkanmaan väkivallan ehkäisyn toimenpideohjelma 2026–2029 on kokonaisuudessaan hyvin jäsennelty, kattava sekä tuo esiin keskeiset väkivallan ehkäisyyn liittyvät lainsäädännölliset veloitteet, rakenteet ja tavoitteet. Ohjelma tunnistaa laajasti palvelujärjestelmän tehtävät, varhaisen tunnistamisen merkityksen sekä hyvinvointialueen koordinaattoroolin. Väkivallan ehkäisyn toimenpideohjelma on merkityksellinen myös työllisyyspalvelujen näkökulmasta, sillä väkivaltakokemukset ja väkivallan uhka heikentävät työ- ja toimintakykyä sekä työllistymisen edellytyksiä; varhainen tunnistaminen ja hallittu ohjautuminen tarkoituksenmukaisiin palveluihin tukevat sekä asiakkaiden että henkilöstön turvallisuutta ja vahvistavat palvelujen vaikuttavuutta. Digitaalisen väkivallan ja verkkoympäristöihin liittyvien riskien tunnistaminen on oikeasuuntainen ja ajankohtainen painotus. Tampereen kaupunki esittää, että suunnitelmaa voisi vahvistaa lisäämällä näkökulmaa asennevaikuttamiseen väkivaltakäyttäytymisen taustalla sekä tekemällä väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen ennaltaehkäisyä näkyvämmäksi. Lisäksi nuoriin liittyvän ilmiökuvan syventäminen parantaisi ymmärrystä nuorten turvallisuustilanteesta ja tukisi kohdennettujen toimenpiteiden suunnittelua. Sote-tiedon rinnalla on perusteltua hyödyntää myös kaupungin palveluissa kertyvää tietoa. Ohjelmaan olisi myös hyödyllistä sisällyttää maininta crime as a service (CaaS) -ilmiöstä, joka kytkeytyy digitaalisen väkivallan kehityskulkuihin ja järjestäytyneen rikollisuuden verkostoihin. Haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien huomioiminen on sisällytetty suunnitelmaan, ja heidän palvelutarpeensa nousevat esille useissa toimenpiteissä. Haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien kuvaukseen voisi lisätä näkökulman siitä, että yksilö voi yhtä aikaa kuulua useaan riskiryhmään. Tällainen intersektionaalinen tarkastelu toisi esiin erityisesti lasten tilanteiden moniulotteisuuden.

Yhteinen toimeenpano

Suunnitelma luo hyvän perustan yhteistyölle ja yhteiselle toimeenpanolle: THL:n ohjeiden mukainen väkivallan ehkäisyn työryhmä, selkeä koordinaattorooli ja vuosittaiset tavoitteet muodostavat vakaan ja ennakoitavan rakenteen. Pirkanmaalla toimivat vahvat väkivaltatyön verkostot tukevat toimeenpanoa, ja niiden roolia yhteistyökumppaneina voisi harkita näkyvämmäksi myös toimeenpanosuunnitelmassa.

Muut huomiot

Huomiona, että alueellisessa väkivallan ehkäisyn työryhmässä on ollut Tampereen kaupungin edustaja Riskienhallinnan, turvallisuuden ja varautumisen tiimistä, ei perusopetuksesta kuten sivulla 29 virheellisesti mainitaan.

